

नेपाल सरकार
भूमिव्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

फोन नं. ४४६५३६२
Website: www.deoc.gov.np
mail: info@deoc.gov.np

सहकारी विभाग

नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र नियमावलीको नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

सूचना सार्वजनिक गर्ने निकायको नाम:- सहकारी विभाग, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं।

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि:- २०८२/०४/०१देखि २०८२/१२/३० (मसान्त) सम्मको

निकायको स्वरूप र प्रकृति:-

सहकारिता स्वावलम्बनको पारस्परिक अभ्यास हो। सहकारी व्यवसायमा मानवीय मूल्यहरु प्रधान हुन्छन भने नियन्त्रणको लोकतान्त्रिक विधि हुन्छ। सहकारी पद्धतिले मानिसहरुलाई एकजुट हुन र समान आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक आवश्यकता र आकाङ्क्षाहरु पूरा गर्नमा सघाउ पुर्याउँछ। विशेषतः न्यूनआय समुहका कृषक, कालीगढ, श्रमिकका साथै आम उपभोक्ता वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक उत्थानका लागि सहकारीको माध्यम आवश्यक भएको हो। आर्थिक तथा सामाजिक पक्ष दुवैलाई समेटिने हुनाले सहकारी प्रक्रियामा बिपन्न वर्गको बहुआयमिक सहकारीकरण भइरहेको हुन्छ। जसका लागि विकास चाहिएको हो उसैको सक्रियता बिना दिगो विकास सहज पनि हुदैन। सहकारी क्षेत्रलाई विस्तारित रूपमा अघि बढाउन सकिए दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गर्नमा उल्लेखनीय सघाउ पुग्नेछ।

नेपालमा सहकारिताको थालनी वि.सं. २०१३ मा भएको हो। सहकारिताको माध्यमबाट आर्थिक तथा सामाजिक विकासको गतिमा तीव्रता ल्याउन नेपालमा सहकारीलाई नीतिगत प्राथमिकता दिइएको पाइन्छ। नेपालको संविधानमा राज्यका निर्देशक सिद्धान्तमा "सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकासमार्फत स्वतन्त्र र समृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्ने" भनिएको छ। (धारा ५० त्यस्तै राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिमा "सहकारी क्षेत्र समेतको सहभागिता तथा स्वतन्त्र विकास मार्फत राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सदृढ गर्ने" (धारा ५१ (घ.१)। एवं "सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्यधिक परिचालन गर्ने" (धारा ५१ घ.२) विषयमा जोड दिइएको छ। सहकारी अभियानमा सघाउ पुर्याउन वि.सं. २०१० मा स्थापना भएको सहकारी विभागलाई क्रमिक रूपमा सुदृढीकरण गरिएको छ। सहकारी सम्बन्धी कानून तथा कार्यविधिहरुमा पनि समय सापेक्ष परिमार्जन भइरहेको छ। हाल प्रचलनमा रहेका सहकारी ऐन, २०७४, सहकारी नियमावली, २०७५ बाट नेपालमा सहकारिताको विकासका लागि थप आधारहरु तय भएका छन्।

हाल सहकारी संघसंस्थाहरुको सञ्जाल देशव्यापी रूपमा विस्तार भएको छ। नेपालको संविधान (२०७२) अनुसार सहकारी विषय संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने व्यवस्था गरे अनुसार तहगत सरकारबाट सहकारी नियमन हुने व्यवस्था रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ फागुनसम्ममा देशभर सहकारी संस्थाहरूको संख्या ३२ हजार ३ सय २५ रहेको छ । कुल सहकारी संस्थाहरूमध्ये संघीय सरकार अन्तर्गत १ सय ४७, प्रदेश सरकार अन्तर्गत ६ हजार ९ सय ८१ र स्थानीय तह अन्तर्गत २५ हजार १ सय ९७ रहेका छन्। सहकारी संस्थाको संख्या, सदस्य संख्या, शेयर पूँजी, बचत परिचालन, लगानी, प्रत्यक्ष रोजगारीको स्थिति तल तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ

सहकारी संस्थाको संख्या, आवद्ध सदस्य संख्या, शेयर पूँजी, निक्षेप संकलन, लगानी र रोजगारीको स्थिति (रकम रु. करोडमा)

विगत १० वर्षको सम्बन्धित क्षेत्रको तथ्याङ्क तालिका तालिका नं. १

आ.व.	संस्था संख्या	सदस्य संख्या	शेयर पूँजी (करोडमा)	निक्षेप संकलन (करोडमा)	ऋण लगानी (करोडमा)	प्रत्यक्ष रोजगारी संख्या
२०७३/७४	३४५१२	६३०५५८१	७३१७	३०२१६	२७३७१	६०५१७
२०७४/७५	३४५१२	३४५१३३०	७६०९	३११२२	२७३७१	६११२२
२०७५/७६	३४७३७	६५१२३४०	७६३४	३४५५८	३३२७१	६३५००
२०७६/७७	३४८३७	६५१५४६०	७७२४	३५०५८	३४१७१	६८४००
२०७७/७८	२९८८६	७३०७४६२	९४१०	४७७९६	४२६२६	८८३०९
२०७८/७९	३०८७९	७३३७२५२	९४१२	४७७९९	४२६३१	९१३०१
२०७९/८०	३१३७३	७३८१२१८	९४१५	४७८०३	४२६३५	९३७७१
२०८०/८१	३१४५०	७३८३५२८	९४७२	४७८११	४०५०३	९४००२
२०८१/८२	३२९६५	१०९०५१९२	१४३२९	११२५२८	९२३७४	९०२६५
*०८२/०८३	३२३२५	१०९६०९६३	१४३३९	१०२९५७	९०५४८	८२२१६

* वि.सं.२०८२ साल फागुन मसान्तसम्मको विवरण

सहकारी संस्थाहरूको कुल शेयर पूँजी रु. १ खर्ब ४३ अर्ब ३९ करोड, संकलित बचत निक्षेप क रु. १० खर्ब २९ अर्ब ५७ करोड र ऋण लगानी रु. ९ खर्ब ०५ अर्ब रहेको छ। सहकारी क्षेत्रले मुलुकको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उल्लेख्य योगदान पुर्याएको अनुमान छ। सहकारी संघ संस्थाहरूमा करिव ८२ हजार भन्दा बढी नागरिकले प्रत्यक्ष रोजगारी प्राप्त गरेका छन् भने अप्रत्यक्ष रूपमा झण्डै दशलाखले रोजगारी पाएको अनुमान छ। महिला, आदिवासी/जनजाति, दलित, मधेसी, मुस्लिम लगायत पिछडिएको वर्ग र क्षेत्र समुदायमा समेत सहकारी रहेकोले जनसहभागितामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ । राज्य र निजी स्तरको पहुँच नपुगेका क्षेत्र तथा समुदायमा समेत सहकारिताको माध्यमबाट उद्यमशीलताको विकास हुन थालेको छ।

सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, विकास र नीतिगत व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारलाई सघाउ पुर्याउन राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड ऐन, २०४९ अन्तर्गत राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको स्थापना भई संचालनमा रहेकोमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्रका बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार सहकारी संस्थाको नियमन गर्न राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण स्थापना गर्ने उद्देश्य सहित मिति २०८१/०९/१४ मा सहकारी सम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न अध्यादेश समेत जारी भई मिति २०८१/१०/१४ वाट

प्राधिकरण समेत स्थापना भइसकेको छ। उक्त अध्यादेशले सहकारी संस्थावाट प्रवाह भएको १० लाख सम्मको कर्जाको सूचना अदान प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भइ संचालनमा रहेको कर्जा सूचना केन्द्रको सदस्यता लिनुपर्ने र बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरु बचत तथा कर्जाको सुरक्षणको लागि निक्षेप तथा कर्जा सूचना कोष ऐन अन्तर्गतको कोषको सुरक्षित सदस्य संस्थाको सदस्यता लिनुपर्ने व्यवस्था समेत गरिएको छ।

१.१ सहकारी विभागको सांगठनिक परिचय

सहकारी विभागका लागि संगठनात्मक तथा दरबन्दी संरचना अनुसार रा.प.प्रथम (प्रशासन) को रजिस्ट्रार पद एक, रा.प. द्वितीय (प्रशासन) को उपरजिस्ट्रार पद दुई, रा.प.द्वितीय (प्रशासन) उपसचिव (लेखा) को पद एक र रा.प.द्वितीय (विविध) को बरिष्ठ वित्तीय विश्लेषक पद एक समेत कुल जम्मा ३० जनाको दरबन्दी रहेको छ। सहकारी विभागलाई तोकिए बमोजिमका कार्यहरु सम्पादन गर्न निम्न बमोजिमका चार वटा शाखाहरु कायम गरिएका छन्। सहकारी विभागमा रा.प. द्वितीय श्रेणी उपसचिव वा सो सरह प्रमुख रहने गरी ४ वटा शाखाहरु रहेका छन्।

१. प्रशासन तथा सहकारी प्रवर्धन शाखा,
२. तथ्याङ्क तथा वित्तीय विश्लेषण शाखा,
३. आर्थिक प्रशासन तथा श्रोत परिचालन शाखा,
४. मानदण्ड तथा अनुगमन शाखा।

२. सहकारी विभागको काम, कर्तव्य र अधिकार:-

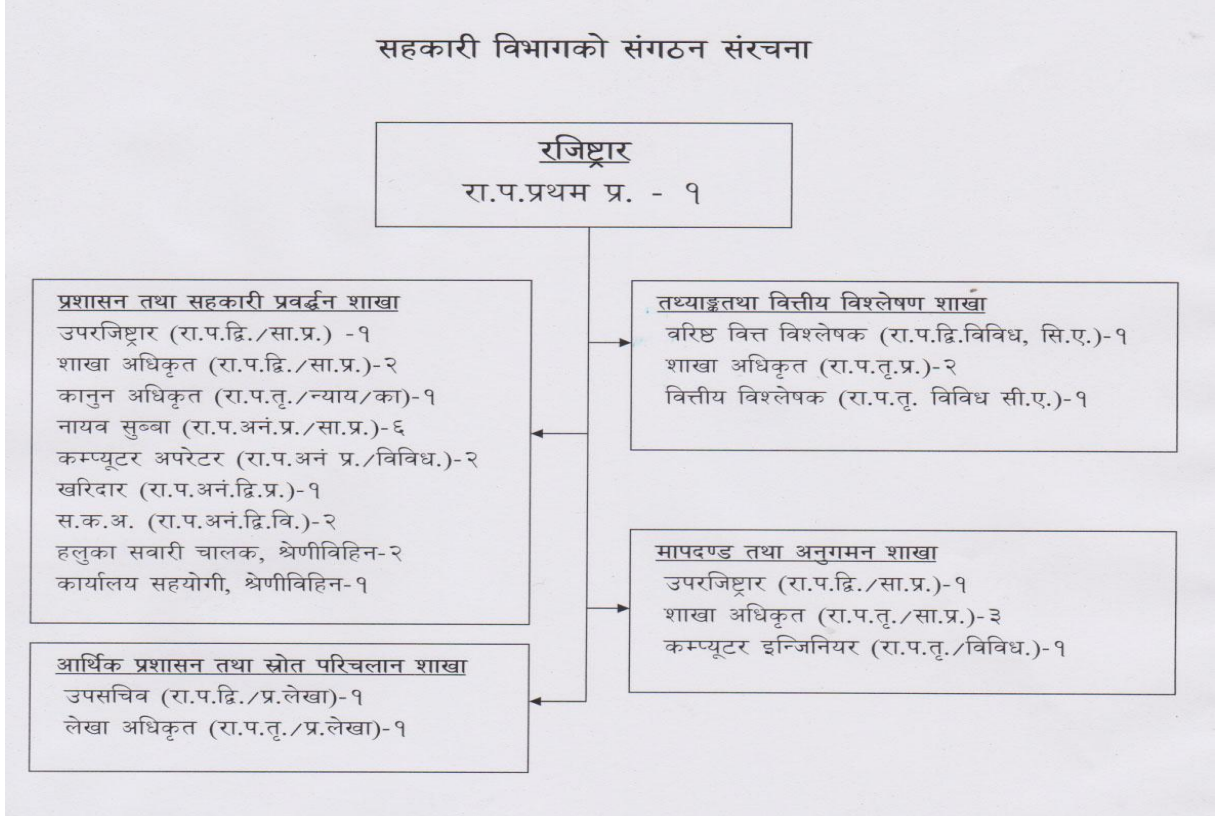
- सहकारीताको विकासका लागि राष्ट्रिय नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पुनरावलोकनमा मन्त्रालयलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरुको अनुगमनका लागि नेपाल राष्ट्र बैङ्कसँगसमेत समन्वय गरी मापदण्ड, कार्यविधि, निर्देशिकाहरुको विकास गरी मन्त्रालयबाट स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरुको नियामक निकायको हैसियतमा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सहकारी ऐन, नियमावली तथा मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम अन्तरप्रादेशिक सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरुको निरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक सुधारका लागि निर्देशन दिने,
- अन्तरप्रादेशिक रुपमा ठूला आयोजना संचालन गर्न स्थापना हुने विशिष्टीकृत सहकारी संघहरुको दर्ता अनुमति तथा नियमन कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा एकीकृत सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको माध्यमबाट सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने,
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ तथा केन्द्रीय सहकारी संघहरुसँगको समन्वयमा सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्न आवश्यक कार्य गर्ने,

- स्थानीय तह तथा प्रदेशस्तरका सहकारी निकायहरूको नियमन तथा प्रवर्धन क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक विषयगत दिग्दर्शन, नमूना निर्देशिका, कार्यविधि तर्जुमाका साथै जनशक्ति विकासका लागि कार्य गर्ने,
- सहकारी विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह एवं प्रदेशस्तरमा भएका सहकारीका असल अभ्यासहरूको अभिलेखिकरण गरी अन्तर स्थानीय तह तथा प्रादेशिक रूपमा अनुभव आदानप्रदान गरी सहकारीताको गुणात्मक विकासमा सहयोग पुर्याउने,
- विपन्न ग्रामीण महिला, अपागंता भएका व्यक्ति, मुक्त कर्मैया, मुक्त हलिया, भुमीहिन कृषक, बेरोजगार श्रमिक र दलित तथा अल्पसंख्यक जनजाति समेतका सीमान्तकृत समूहको सहकारी खेतीपाती वा सदस्यको श्रम वा सीपमा आधारित स्वरोजगारीका उद्योगधन्दा प्रवर्द्धन गर्न योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी व्यवसाय, अन्तर सहकारी कारोबार तथा कृषिउपजको मूल्य शृङ्खला विकासका आयोजनाहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी शिक्षा तथा तालिम क्रियाकलापहरूको तर्जुमा, सञ्चालन तथा विस्तारका कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सहकारी संस्थाहरूको विकास, सहकारी सिद्धान्त, मूल्य मान्यताहरूको प्रचलन तथा सहकारी संस्थाहरूमा सुशासन कायम गराउनका लागि आवश्यक निर्देशन गर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा बचत परिचालन, लगानीका क्षेत्र, तरलता, असुली दर लगायतको वित्तीय विश्लेषणको प्रणाली स्थापना गरी वित्तीय सुशासन कायम गराउन तथा प्राथमिकताका क्षेत्रमा स्रोत प्रवाहलाई प्रोत्साहित गर्न सन्दर्भ व्याजदर निर्धारण गर्नुका साथै अन्य वित्तीय मानकहरू तोकि निर्देशन गर्ने,
- वित्तीय समस्यामा परेका सहकारी संघसंस्था तथा बैंकको लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार समस्याग्रस्त घोषणाको लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरूको एकीकरण, विभाजन, कार्यक्षेत्र पुननिर्धारण, खारेजी, विघटन तथा लिक्विडेटरको नियुक्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट माग भई आएको अवस्थामा सहकारी प्रवर्द्धन तथा नियमनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- सहकारी व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका संयुक्त लगानीका आयोजनाको प्रारूप तयार गरी कार्यान्वयनमा समन्वय, सहकार्य गर्ने,

- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट हुने सहकारी नियमनका साथै सहकारी संघसंस्था तथा बैंकहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने।

३. सहकारी विभागमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण:-

सहकारी विभागको स्वीकृत सांगठनिक संरचना अनुसार राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी सहसचिव (प्रशासन) को नेतृत्वमा देहाय अनुसारको कर्मचारीको दरवन्दी स्वीकृत भएको छ।

१. सहकारी विभाग

क्र.स.	दरवन्दीको किसिम (स्थायी/अस्थायी)	पदपूर्ति हुने तरिका	पद नाम	श्रेणी तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी	पदपूर्तिको संख्या	रिक्त संख्या	कैफियत
१	स्थायी	स्थायी	रजिष्ट्रार	रा.प. प्रथम	प्रशासन	१	१	०	
२.	स्थायी	स्थायी	उप रजिष्ट्रार	रा.प. द्वितीय	प्रशासन	२	२	०	
३.	स्थायी	स्थायी	उप सचिव लेखा	रा.प. द्वितीय	प्रशासन	१	०	०	
४.	स्थायी	स्थायी	वरिष्ठ वित्त विश्लेषक	रा.प. द्वितीय	विविध	१	०	१	
५.	स्थायी	स्थायी	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	७	६	१	
६.	स्थायी	स्थायी	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	कानून	१	१	०	
७.	स्थायी	स्थायी	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	१	१	०	
८.	स्थायी	स्थायी	कम्प्यूटर अधिकृत	रा.प. तृतीय	विविध	१	०	१	
९.	स्थायी	स्थायी	वित्त विश्लेषक	रा.प. तृतीय	विविध	१	०	१	
१०.	स्थायी	स्थायी	नायव सुब्बा	रा.प.अन प्रथम	प्रशासन	६	६	०	
११.	स्थायी	स्थायी	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन प्रथम	विविध	२	२	०	
१२.	स्थायी	स्थायी	सहायक कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन द्वितीय	विविध	२	१	१	
१३.	स्थायी	स्थायी	खरिदार	रा.प.अन द्वितीय	प्रशासन	१	१	०	
१४.	स्थायी	स्थायी	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	मेकानिकल	१	१	०	
१५.	स्थायी	स्थायी	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन	२	२	०	
१६	अस्थायी	करार	कम्प्यूटर अपरेटर इन्जीनीयर		विविध	१	१	०	
१७.	अस्थायी	करार	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन प्रथम	विविध	२	२	०	
१८.	अस्थायी	करार	हलुका	श्रेणी	मेकानिकल	२	२	०	

क्र.स.	दरवन्दीको किसिम (स्थायी/अस्थायी)	पदपूर्ति हुने तरिका	पद नाम	श्रेणी तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी	पदपूर्तिको संख्या	रिक्त संख्या	कैफियत
			सवारी चालक	विहिन					
१९.	अस्थायी	करार	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन	२	२	०	

४. विभागबाट सम्पादित हुने कार्यहरू-

- सहकारीताको विकासका लागि राष्ट्रिय नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पुनरावलोकनमा मन्त्रालयलाई सहयोग पुर्याउने,
- सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरूको अनुगमनका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकसँगसमेत समन्वय गरी मापदण्ड, कार्यविधि, निर्देशिकाहरूको विकास गरी मन्त्रालयबाट स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरूको नियामक निकायको हैसियतमा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सहकारी ऐन, नियमावली तथा मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम अन्तरप्रादेशिक सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरूकोनिरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक सुधारका लागि निर्देशन दिने,
- अन्तरप्रादेशिक रुपमा ठूला आयोजना संचालन गर्न स्थापना हुने विशिष्टीकृत सहकारी संघहरूको दर्ता अनुमति तथा नियमन कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा एकीकृत सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको माध्यमबाट सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने,
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ तथा केन्द्रीय सहकारी संघहरूसँगको समन्वयमा सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्न आवश्यक कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेशस्तरका सहकारी निकायहरूको नियमन तथा प्रवर्धन क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक विषयगत दिग्दर्शन, नमूना निर्देशिका, कार्यविधि तर्जुमाका साथै जनशक्ति विकासका लागि कार्य गर्ने,
- सहकारी विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह एवं प्रदेशस्तरमा भएका सहकारीका असल अभ्यासहरूको अभिलेखिकरण गरी अन्तर स्थानीय तह तथा प्रादेशिक रुपमा अनुभव आदानप्रदान गरी सहकारीताको गुणात्मक विकासमा सहयोग पुर्याउने,

- विपन्न ग्रामीण महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, मुक्त कर्मैया, मुक्त हलिया, भुमीहिन कृषक, बेरोजगार श्रमिक र दलित तथा अल्पसख्यंक जनजाति समेतका सीमान्तकृत समूहको सहकारी खेतीपाती वा सदस्यको श्रम वा सिपमा आधारित स्वरोजगारीका उद्योगधन्दा प्रवर्द्धन गर्न योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी व्यवसाय, अन्तर सहकारी कारोबार तथा कृषिउपजको मूल्य शृङ्खला विकासका आयोजनाहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी शिक्षा तथा तालिम क्रियाकलापहरूको तर्जुमा, सञ्चालन तथा विस्तारका कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सहकारी संस्थाहरूको विकास, सहकारी सिद्धान्त, मूल्य मान्यताहरूको प्रचलन तथा सहकारी संस्थाहरूमा सुशासन कायम गराउनका लागि आवश्यक निर्देशन गर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा बचत परिचालन, लगानीका क्षेत्र,तरलता, असुली दर लगायतको वित्तीय विश्लेषणको प्रणाली स्थापना गरी वित्तीय सुशासन कायम गराउन तथा प्राथमिकताका क्षेत्रमा स्रोत प्रवाहलाई प्रोत्साहित गर्न सन्दर्भ व्याजदर निर्धारण गर्नुका साथै अन्य वित्तीय मानकहरू तोकि निर्देशन गर्ने,
- वित्तीय समस्यामा परेका सहकारी संघसंस्था तथा बैंकको लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार समस्याग्रस्त घोषणाको लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरूको एकीकरण, विभाजन, कार्यक्षेत्र पुननिर्धारण, खारेजी, विघटन तथा लिक्विडेटरको नियुक्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट माग भई आएको अवस्थामा सहकारी प्रवर्धन तथा नियमनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- सहकारी व्यवसायको प्रवर्धनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका संयुक्त लगानीका आयोजनाको प्रारूप तयार गरी कार्यान्वयनमा समन्वय, सहकार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट हुने सहकारी नियमनका साथै सहकारी संघसंस्था तथा बैंकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने ।

११. ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिकाको सूची –

- (क) सहकारी ऐन, २०७४
- (ख) सहकारी नियमावली, २०७५
- (ग) राष्ट्रिय सहकारी नीति, २०६९

- (घ) सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धमा सहकारी संघसंस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४
- (ङ) सहकारी संस्थामा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण कानूनको पालना सम्बन्धी अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०७५
- (च) सहकारी संघसंस्था दर्ता दिग्दर्शन, २०७४
- (छ) सहकारी संघ संस्थाको लेखापरिक्षण निर्देशिका, २०७५
- (ज) सुशासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- (झ) सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- (ञ) सहकारी संस्थाको साधारण सभा (कार्यव्यवस्था) निर्देशिका, २०७६
- (ट) बचत ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरिक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७७
- (ठ) सहकारी संस्थाको एकीकरण तथा विभाजन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७
- (ड) सहकारी सम्बन्धी शैक्षिक क्रियाकलापको प्रमाणीकरण समितिको कार्यविधि, २०७९

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी –

१. प्रशासन तथा सहकारी प्रवर्धन शाखा

- उपरजिष्ट्रार सुचित्रा राई

२. तथ्याङ्क तथा वित्तीय विश्लेषण शाखा

- रिक्त

३. आर्थिक प्रशासन तथा श्रोत परिचालन शाखा

- उपसचिव (लेखा) काशीनाथ भट्टराई

४. मानदण्ड तथा अनुगमन शाखा

- उपरजिष्ट्रार राम बहादुर शाही

५. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि :

- कानूनद्वारा तोकिएकोमा बाहेक दस्तुर नलाग्ने,

६. निर्णय गर्ने प्रकृया र अधिकारी :

- कार्यालय प्रमुख (रजिष्ट्रार) ।

७. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी :

- सहकारी विभाग, भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

८. प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद :

- प्रमुख : रजिष्ट्रार श्री सुशील ढकाल

- सूचना अधिकारी : उपरजिष्ट्रार श्री सुचित्रा राई

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण:-

मिति २०८२/०४/०१ देखि २०८२/१२/३०(मसान्त) सम्म भएका प्रमुख कार्यहरु:

- २०८२ चैत्र मसान्त सम्म १९९५८ (उन्नाइस हजार नौ सय अन्ठाउन्न) सहकारी संस्थाहरुको विवरण कोपोमिस प्रणालीमा प्रविष्ट भएको।
- धनगढीमा सहकारी संघ संस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई विनियम तथा कार्यविधि तयारी /संशोधन सम्बन्धी दुई दिने क्षमता विकास तालिम, तनहुँमा सहकारी संघ संस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई सहकारी लेखा प्रणाली र सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी तालिम,सिन्धुलिमा स्थानीय तहका कर्मचारीहरुलाई कोपोसिसको प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम सम्पन्न भएको ।
- जोखिमका आधारमा सहकारी संस्थाहरुको वर्गीकरण गरी स्थलगत र गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि करिव ५००० सहकारी संस्थाहरुको विवरण अद्यावधिक गरिएको।
- गृहमन्त्रालयको TFS पोर्टलमा कारोवारका आधारमा सहकारी विभागले ३० वटा ठूला सहकारी संस्थालाई आवद्ध गरेको।
- श्रावण १ र २ गते सहकारी क्षेत्र सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण कार्यदलको बैठक बसी सहकारी क्षेत्रबाट हुने सम्पत्ति शुद्धिकरणको क्रियाकलाप न्यूनिकरणका लागि गरिएका क्रियाकलापको समिक्षा र आगामी दिनका लागि योजना तय गरिएको।
- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको समिक्षा गरी वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरिएको।
- विभिन्न अदालतबाट ९ वटा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट १०८ वटा हेलो सरकारबाट प्राप्त ५७ वटा प्रहरीबाट ८२ वटा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा अनुसन्धान विभागबाट प्राप्त २ वटा र हुलाक तथा व्यक्तिगत निवेदन मार्फत प्राप्त ३३ वटा गरी कूल २९१ वटा सहकारी संघसंस्थासँग सम्बन्धित गुनासो सम्बोधन गरिएको।
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको समन्वयमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सहकारी क्षेत्रको योगदान मापन गर्ने सहकारी विभागको वार्षिक कार्यक्रम अनुरूप सहकारी विभाग र राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबीच मिति २०८२ भदौ ९ गते सम्झौता सम्पन्न भई राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट सहकारी संघसंस्थाका विवरण संकलनको लागि सभैको काम भैरहेको ।
- GDP मा सहकारी क्षेत्रको योगदान मापन गर्न तयार भएका प्रश्नवली सम्बन्धमा सहकारी अभियानसँग दुईवटा प्रदेशमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको।
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ र सबै केन्द्रीय विषयगत संघहरुलाई उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुझाव आयोगको सिफारिसहरु कार्यन्वयन गर्न गराउन निर्देशन दिइएको।

- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी National Risk Assessment को प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको।
- सहकारी संघ संस्थामा अनुगमन गर्दा सहकारी संस्थाले सहकारी सिद्धान्तको पालना गरे नगरेको सम्बन्धमा सहकारी प्रशिक्षण तथा अनुसन्धान केन्द्रबाट तयार गरिएको मस्यौदाका सन्दर्भमा प्रारम्भिक छलफल सम्पन्न भएको।
- एक भन्दा बढी शाखा खोली सञ्चालनमा रहेका सहकारीलाई हिसाब राफसाफ गरी शाखा बन्द गर्न लगाउन साथै सहकारी संस्थाले कम्पनीलाई वा कुनै संगठित संस्थालाई सदस्य बनाउन निषेध गर्ने, प्राकृतिक व्यक्ति मात्र सदस्य हुन पाउने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा मिति २०८२/०९/२४ मा विभागबाट निर्देशन गरिएको।
- बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूमा एकल कर्जा सिमाको कानूनी व्यवस्था गर्ने, एकै व्यक्तिलाई एक भन्दा बढी तमसुकबाट कुल ऋण लगानी संस्थाको कुल सेयर पुँजीको दश प्रतिशत भन्दा बढी हुन नदिने व्यवस्था गर्ने, बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले आफ्नो प्रयोगका लागि बाहेक बिक्री गर्ने प्रयोजनका लागि जग्गा खरिद नगर्ने, बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले घर-आवास नभएका सदस्यलाई आवास निर्माण गर्ने प्रयोजनका लागि निश्चित क्षेत्रफल सम्म (१००० वर्ग मिटर सम्म मात्र) जग्गा खरिद गर्न ऋण दिने, बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूले एकै उद्देश्य वा क्षेत्रमा कुल ऋण लगानीको २५ प्रतिशत भन्दा बढी गर्न नपाउने र कर्जा निक्षेप अनुपात अधिकतम ९० प्रतिशतसम्म मात्र हुने गरी मात्र लगानी गर्ने/गर्न लगाउने सम्बन्धमा मिति २०८२/०९/२४ गते विभागबाट निर्देशन गरिएको।

वार्षिक बजेटको तुलनामा २०८२ चैत महिनासम्मको खर्च

आ. व. २०८२/८३ का लागि विनियोजित बजेट			(२०८२ श्रावण -चैत मसान्तसम्म)			खर्च प्रतिशत					
क्र.स	बजेट कोड	बजेट उपशीर्षक	बजेट (रु. लाखमा)			बजेट (रु. लाखमा)			खर्च प्रतिशत		
			चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा
१	३३६०३०११	सहकारी विभाग	३९४	-	३९४	२१४.५३	-	२१४.५३	५४.४२	-	५४.४२
२	३३६०३१०१	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण तथा प्रणाली सुधार कार्यक्रम	४१४	६७	४८१	४९.३०	०.१८	४९.४८	११.९१	०.२७	१०.२८
कुल जम्मा			८०८	६७	८७५	२६३.८३	०.१८	२६४.०१	३२.६५	०.२७	३०.१७

१०. कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद:-

प्रमुखको नाम: श्री सुशील ढकाल

पद: रजिष्ट्रार

सम्पर्क नं. ९७७-१-४४६५३६२, ४४६११७७,

मोबाइल नं ९८५१३१२१४३

सूचना अधिकारीको नाम: श्री सुचित्रा राई

पद: उप-रजिष्ट्रार

सम्पर्क नं. ९७७-१-४४६५३६२, ४४६११७७

मोबाइल नं. ९८५१४०७७७०

इमेल: info@deoc.gov.np

विभागको सम्पर्क नम्बर, वेभसाईट र इमेल ठेगाना

इमेल: info@deoc.gov.np

वेभसाईट: www.deoc.gov.np

सम्पर्क नम्बर : +९७७-०१-४४६५३६२,

+९७७-०१-४४६११७७,

+९७७-०१-४४६५२५१

+९७७-०१-४४६५२५२